
L'agulla en un paller I, de Xavier Amorós

Aquest extens i intens volum III de l'Obra completa de Xavier Amorós, editat per l'Ajuntament de Reus, a cura de Rosa Cabré i introduïda per Pere Anguera, té dos punts de mira que n'expliquen la forma i el fons. El primer és la idea que té l'autor de la virtut de la seva obra: "Tinc, però, l'afany d'escriure com si la meva prosa escrita fos la transcripció d'un relat a viva veu, un bocí de conversa corresponent a un sol interlocutor i d'unes proporcions desmesurades", diu a la justificació. I l'altra: "Pere Anguera em va saber convèncer de reconduir el fil de les memòries canviant, això sí, el que tenien de familiar i íntim per una preocupació i uns objectius de caràcter més cívic."

Efectivament, En *El camí dels morts*, l'Amorós relata la proclamació de la República, la guerra civil i el primer any de postguerra, dels vuit als disset anys de la seva vida. És la mirada d'un infant i adolescent a cavall entre Reus i Pradell de la Teixeta on hi sojorna quan els nacionals comencen a bombardejar Reus. És la part més íntima amb poca implicació social, però d'una gran intensitat emotiva. Un fet transcendent fou la mort del pare que desvia les intencions de l'Amorós d'estudiar a Barcelona i es queda a Reus a treballar a *Las Américas*, als baixos de cal Bofarull, d'on son pare era soci.

Temps estranys (1941-1950), segona part del volum, segueix la pauta marcada per Anguera. L'Amorós hi descriu amb prosa realista, no mancada de lirisme, la implicació del seu jo en l'àmbit cívic reusenc. La presència de l'autor en tots els caires socials de la capital del Baix Camp és exhaustiva. El personatge-narrador-autor ens captiva ja d'entrada per la quantitat d'interessos que respira. Home d'acció, no exempt de reflexió: esportista, amant de les ballarugues i del *dolce far niente*, actor de teatre, locutor i guionista a la ràdio, rapsode en àmbits diferents, tertulià, poeta i prosista, animador i resistent cultural. I me'n deixo.

Un fet digne d'esmentar és un servei militar llarg i discontinu, ple de fets explicats en clau d'humor que traspuen l'absurditat i l'arbitrarietat de la casta militar franquista.

La nòmina de personatges, activitats i institucions que descriu és interminable. Només unes mostres. Joaquim Santasusagna, que li obrí la casa i el cor, és l'animador de les sessions

poètiques clandestines a diferents indrets del Camp; -alcoverenc com sóc, m'ha tocat la fibra local les organitzades al mas de Mont-ravà a frec del Glorieta i la frustrada al mas de Geperut. Repassa els itineraris vitals del Sr. Creus, soci de la botiga, amb una descripció plena de lirisme, de JM Arnavat, d'Antoni Correig, de Mn. Muntanyola, de l'editor i activista radical Torrell de Reus, d'Enric Aguadé que obre el Centre de Lectura l'any 1948 i de la lluita de l'Amorós per la catalanitat de la Institució, dels tarragonins Joan Antònio Guàrdias i de la jove Núria Delclòs.

Repassa amb fruïció detallista les anècdotes pervingudes a la botiga de roba *Las Américas*, el teatre fracassat al Centre Catòlic i a l'Orfeó Reusenc, els Jocs Florals clandestins, la fundació del Centre Excursionista de Reus –sota l'empara de Santasusagna-, i ,en el clos del Centre de Lectura, “Els amics de la poesia” i l'aula de Declamació.

Ja al final de tot, Amorós, apunta un gir. La mirada surt de Reus. És hora de trencar barreres i apostar per la literatura catalana de postguerra. Els resistents culturals de Reus entren en contacte amb Joan Triadú i Maria Aurèlia Capmany i els conviden al Centre de Lectura.

Xavier Amorós: vital, compromès, activista, prolífic i esforçat.

JESÚS FIGUERES

Publicat al diari *El Punt* el 22 de juny de 2009

<http://www.elpunt.cat/noticia/article/-/-/52517.html>